

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ГОДИНА XVI, Брой 3, 2017

web: www.nssi.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Отличия

Сребърен медал за футболния отбор на НОИ от международния турнир на осигурителните институции в Европа 3

Е-услуги

Електронните услуги на НОИ - работещ модел за модерно и ефективно обслужване.....5

За потребителите

Контактният център на НОИ е пример за успешен модел за качествено обслужване.....7

Международно сътрудничество

Българо-германски консултационни дни за пенсиите в Берлин.....9

Чужд опит

Обезщетения за безработица в страните-членки на европейския съюз.....11

На фокус

ТП на НОИ – Перник – организация и резултати за първото полугодие на 2017 г.....19

НОИ

Отличия

СРЕБЪРЕН МЕДАЛ ЗА ФУТБОЛНИЯ ОТБОР НА НОИ ОТ МЕЖДУНАРОДНИЯ ТУРНИР НА ОСИГУРИТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ В ЕВРОПА

Отборът на Националния осигурителен институт (НОИ) спечели сребърен медал от 18-то издание на Международния футболен турнир на пенсионноосигурителните институции в Европа, който се проведе в гр. Върсар, Хърватия от 1 до 4 юни 2017 г. Тимът, съставен от деветима служители от Централно управление и териториалните поделения в София и Кърджали, се пребориха с конкуренцията на представителните гарнитури на осигурителните администрации на още пет държави - Швейцария, Германия, Австрия, Словения и Италия, и стигнаха до повече от престижното второ място.

По пътя към успеха момчетата от НОИ попаднаха в една група с отборите на Словения и Италия. Нашият отбор постигна две безапелационни победи над своите съперници – съответно с 6:2 и с 4:2. Тези резултати изкачиха тима на първото място в групата и му гарантираха класиране на полуфинала на турнира. Там момчетата срещнаха колегите си от Германия, които бяха завоювали второто място в другата група. И в този мач си пролича класата на българските футболисти. Въпреки сериозния отпор от страна на немския отбор, победата беше за служителите на НОИ, които постигнаха успех с класическия резултат 3:0.

Класирайки се заслужено за финала, отборът ни се изправи срещу традиционно най-класния отбор в турнира през последните години – този на Австрия. С добра кондиционна подготовка, качествени попълнения на всички постове и дълга резервна скамейка австрийците извоюваха титлата с трудна победа с 2:0. Така, след здрава битка и себераздаване на терена, за България остана среброто.

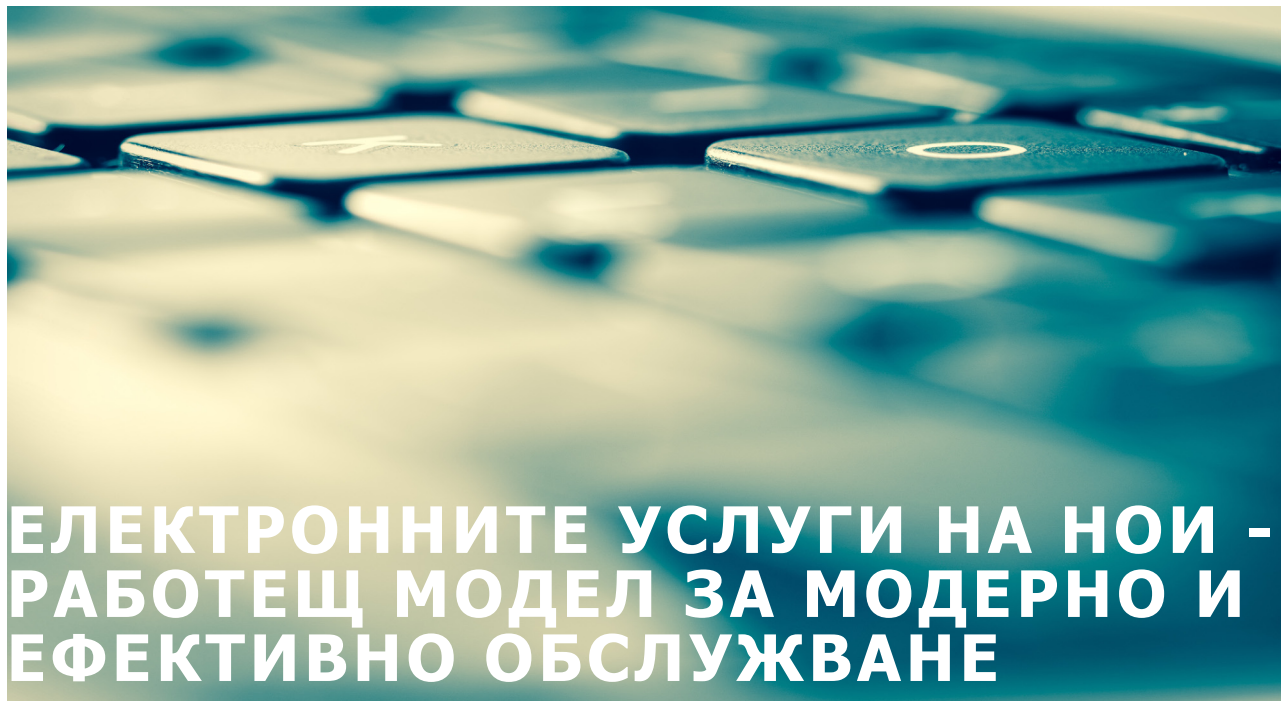
Спечеленото второ място на тазгодишния турнир е най-доброто класиране на българския отбор в досегашните му четири участия в съревнованието. Предишното върхово постижение за нашите бе през миналата година, когато отново показаха мъжество и с бронзовите си медали за първи път се качиха на почетната стълбичка на победителите.

Освен отборната награда, тимът ни получи и индивидуална такава. Стражът на тима Станислав Янакиев бе отличен за най-добър вратар на турнира. Служителят на териториалното поделение на НОИ - София-град впечатли всички с чудесните си изяви под рамката на вратата и за втора поредна година доказа, че няма равен на себе си на този пост в Европа.

ЕЛЕКТРОННИТЕ УСЛУГИ НА НОИ - РАБОТЕЩ МОДЕЛ ЗА МОДЕРНО И ЕФЕКТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ

Националният осигурителен институт (НОИ) е модерна социалноосигурителна институция, ползваща се с високо обществено доверие. В контекста на съвременните обществени взаимоотношения тя полага усилия в търсене на начини и способности за усъвършенстване на своето организационно развитие и за повишаване качеството на административните услуги, които предлага, внедрявайки иновативни и доказали своята ефективност модели за усъвършенстване на обслужването на клиентите. В тази връзка НОИ е една от първите администрации у нас, заложили на новите технологии като адекватен способ за осигуряването на по-пълноценно отговаряне на очакванията на потребителите. Вече години наред институцията предоставя справочни електронни услуги, насочени към осигурители, осигурени и самоосигуряващи се лица с цел по-пълната им информираност относно техните права и по-добрата защита на интересите им.

Следвайки своя път, институцията се насочи към дигитализация на услугите си и предприе действия по намаляване на административната тежест следствие използването на възможностите на съвременните технологични решения. Чрез тях се съкращават сроковете за изплащане на пенсиите и обезщетенията, което намалява и нуждата от значителен времеви, човешки и финансов ресурс за клиентите.

Ефективността на усилията на НОИ в посока разширяване на портфолиото от предлагани електронни услуги може да бъде потвърдена както от постоянно увеличащия се брой дигитализирани услуги, така и от непрекъснато повишаване на интереса на потребителите и нарастването на използваемостта на всяка една от тях.

Данните за активността на потребителите в използването на онлайн услугите на НОИ за 2016 г. и първите шест месеца на 2017 г. показват стабилна тенденция за обособяване на редица електронни справки като най-често използвани. В списъка влизат както справки със свободен достъп, така и такива, при които има използване на лични данни и за тях се изисква въвеждането на ЕГН и персонален идентификационен код (ПИК) на НОИ на осигуреното лице. Безспорен фаворит сред всички е-услуги е справката по ЕГН за представени в НОИ документи и изплатени обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване (ДОО). Само за първото шестмесечие на годината тя е ползвана близо 2,71 млн. пъти. Данните за цялата минала година пък сочат над 4,70 млн. справки.

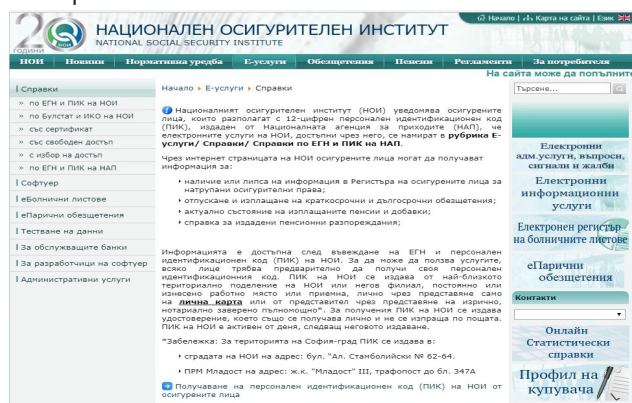
Със обезщетенията за временна неработоспособност е свързана и друга от често използваните електронни справки – „Справка за постъпили данни от издадени/анулирани болнични листове в Електронния регистър на болничните листове и решенията за обжалването им (ЕРБЛРО)“. За първото шестмесечие на 2017 г. тя е ползвана 402 811 пъти, а за цялата минала година цифрата надхвърля 776 000. Тъй като справката е свързана с работа с лични данни, за нея се изисква предварителна идентификация.

По отношение на пенсиите статистиката отчита сериозен интерес към някои от най-популярните електронни справки със защитен достъп. За периода януари-юни 2017 г. 271 152 потребители са изчислили онлайн прогнозния размер на бъдещата им пенсия, а близо 200 000 са направили справка за пенсионните си разпоредения.

За цялата минала година първата е ползвана над половин милион пъти, а втората - близо 400 000. И двете услуги са достъпни с ЕГН и ПИК на НОИ.

Една от справките, за които се извличат данни от Регистъра на осигурените лица (РОЛ), също се радва на огромен интерес. Само за шест месеца статуса за социалното си осигуряване са проверили 300 000 потребители. За 2016 г. броят на справките е над 500 000. За нея също се изисква в въвеждане на ЕГН и ПИК.

Устойчиво нараства и интересът на потребителите към ползването по електронен път на административните услуги на НОИ. Този вид е-услуги постоянно разширява своя обхват и стават все по-популярни като възможност за комуникация с администрацията. Данните на НОИ сочат, че сред най-често ползваните услуги са подаване на е-заявление за преизчисление на пенсията, подаване на декларация за промяна в обстоятелствата за изплащане на обезщетение за безработица, както и подаване на е-заявление за отпускане на пенсия. Съвсем наскоро списъкът на електронните административни услуги бе допълнен и с опцията за подаване на заявление за отпускане на парично обезщетение за безработица по електронен път.

От статистиката на използваемостта на електронните услуги на НОИ е видно, че най-често потребителите търсят информация чрез справки, за които е нужно да притежават персонален идентификационен код на института. Това превръща ПИК във важен елемент от стратегията на НОИ за осигуряване на модерно и ефективно обслужване и намаляване на времето и усилията за достъп до услугите на института.

Какво осигурява ПИК?

Персоналният идентификационен код на НОИ предоставя лесен, удобен и безплатен начин за ползване на редица електронни справочни и административни услуги на НОИ през интернет страницата на института.

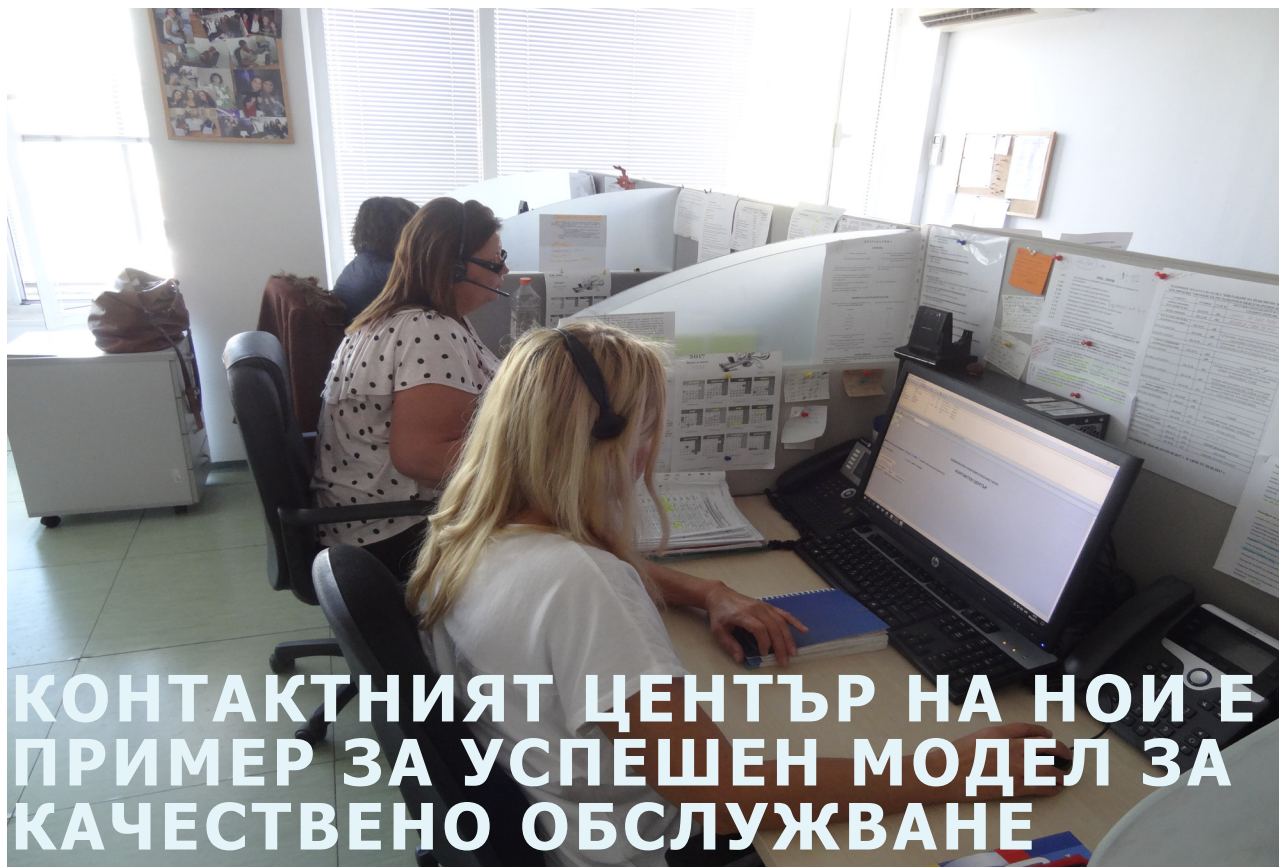
Чрез него осигурените лица могат без да посещават офисите на институцията да получат персонални справки, които са свързани с достъп до личните им данни. По интернет те могат да следят осигурителния си статус и дали работодателят им начислява дължимите осигуровки. Ако им предстои пенсиониране, потребителите могат да проверят наличната информация за натрупания си осигурителен стаж и доход, както и да изчислят прогнозния размер на пенсията си. В случай че са останали без работа или са в отпуск по болест или по майчинство, чрез своя ПИК лицата могат дистанционно да следят дали им е отпуснато полагащото им се обезщетение и дали същото е изплатено. Освен това, имат възможността да проследяват постъпилите данни за издадени болнични листове и кои документи за тяхното изплащане са вече налични в НОИ.

С ПИК може да се подаде заявление по електронен път за извършване на редица административни услуги, да се зададе актуален въпрос или да се подаде сигнал или жалба, изискващи достъп до лични данни, чрез контактните форми. ПИК се издава на момента във всяко териториално поделение на НОИ и само срещу представяне на личната карта на лицето.

Данните сочат, че броят на издадените в приемните на НОИ персонални идентификационни кодове вече е достигнал един милион. Това показва статистиката на институцията към края на юни тази година. След въвеждането на защитения достъп до електронните услуги на НОИ през 2005 г., когато беше изпратен еднократно ПИК на всички осигурени лица, желание за получаване на такъв в териториалните поделения на институцията са изразили точно 999 960 осигурени лица. Само през първите шест месеца на 2017 г. пък общо 74 168 лица са посетили офисите на НОИ и са поискали да им бъде издаден ПИК.

За потребителите

КОНТАКТНИЯТ ЦЕНТЪР НА НОИ Е ПРИМЕР ЗА УСПЕШЕН МОДЕЛ ЗА КАЧЕСТВЕНА ОБСЛУЖВАНЕ

Създаването на модерна и гъвкава администрация е специфичен и продължителен процес. Тя изисква усилия в подкрепа на иновациите и възприемането на управленски подход, насочен към подобряване на обслужващите процеси с цел по-пълно обхващане нуждите на потребителите на административни услуги.

За Националния осигурителен институт (НОИ) създаването на съвременна и отворена към клиентите администрация се превърна в ключов инструмент за подобряване качеството на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса, и доведе до внедряване на редица технологични модели, чрез които институцията посочи пътя на своето развитие.

През 2012 г. усилията на НОИ бяха насочени към създаване и развитие на Контактен център, обслужващ обществеността посредством единен национален номер.

В началото започнахме с предлагането на една основна услуга – консултации по социалноосигурителното законодателство. Фокусът бе насочен към повишаване информираността на гражданите, помагайки им по-добре да познават правата си в областта на социалната сигурност и по-успешно да ги защитават.

В стремежа си да предложим високо качество на обслужване, отчетохме нуждата на потребителите от допълнителни услуги и предприехме действия за тяхното реализиране. В отговор на все по-високите очаквания на клиентите установихме ясни правила и стандарти за бързо, ефикасно и прозрачно предоставяне на административни услуги по този комуникационен канал. Част от това стандартизиране на процесите беше и въвеждането на единния национален номер **0700 14 802**. За нашите клиенти в чужбина бе осигурен достъп до услугите чрез номер **+359 2 902 0506**.

„Работата в Контактния център за мен е много удовлетворяваща, защото ежедневно консултирам и помагам на гражданите и представителите на работодателите при проблеми, казуси, разяснения на нормативни изменения и т.н. Всяко „Благодаря“ в края на разговора за мен е признание, че сме нужни и полезни. Доказателство за доверието в нашата компетентност е и фактът, че дори да знаят нещо, често лицата просто търсят потвърждение от нас, убедени че получават вярна и точна информация.“

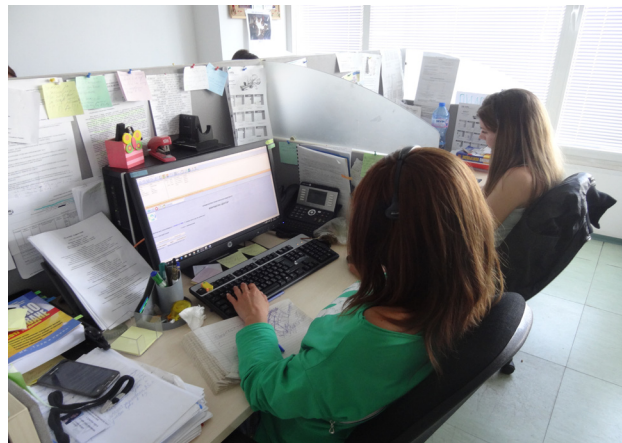
През 2016 г. трансформирахме сложното гласово меню с множество подменюта в ново, с линейна структура. Тази промяна доведе до намаляване на времето за достъпване до желаните тип информация и сведе до минимум грешните избори. С нея бе дадена възможност за извършване на справки за неизплатени в срок парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство. Разширихме консултациите в пенсионното обслужване със справки за движение на преписки и изплащане на пенсии. По телефона вече се извършват и справки за предадени в НОИ разплащателни ведомости на осигурители без правоприемник; информацията относно прилагане на разпоредбите на регламентите и международните договори в областта на социалното осигуряване по отношение на паричните обезщетения за болест, майчинство и помощите при смърт; паричните обезщетения за безработица и пенсията за старост, инвалидност и наследствените пенсии. С цел постигане на по-ефикасно обслужване беше утвърдена специална процедура за предаване на сигнали от Контактния център към компетентните дирекции и териториални поделения при специфични случаи.

„Преди точно пет години приех предизвикателството наречено „Контактен център“. Стремехът ми беше да избягам от рутината на бюрокрацията и да работя с хората и за хората. Всяко обаждане те поставя в нова ситуация, която трябва да бъде разрешена в този момент. Смятам, че работата в такова звено е за амбициозни, прогресивни и мотивирани хора. Целият екип на Контактния център работи с амбицията да представи НОИ като съвременна европейска институция, работеща с фокус към клиента.“

Контактният център на НОИ предоставя възможност на клиентите да получат актуална информация и съвети относно ползването от тях административни услуги, оказва им съдействие при навигацията в интернет страницата на института, а много често и подпомага работата им със справочните онлайн услуги. Ние оказваме помощ на органите на медицинската експертиза при регистрация, работа и изпращане на данни към регистъра на болничните листове. Консултираме осигурителите относно регистрацията и работата с програмния продукт на НОИ за изпращане на данни за осигурените лица от удостоверения за временна неработоспособност и майчинство и помощ при смърт на осигурено лице. Освен това, предоставяме информация относно програмата „Профилактика, рехабилитация и отдих“, както и експертна помощ при попълване на различни документи.

Всички в Контактния център непрекъснато се учим и споделяме добрите практики на европейските осигурителни институции. В тази връзка, а и в подкрепа на стремежа на НОИ към непрекъснато самоусъвършенстване, през пролетта на 2017 г. институцията започна процес по „Въвеждане на Общата рамка за оценка (CAF)“, която цели подобряване на ефективността и качеството на работа в администрацията.

Статистиката на обработените обаждания в Контактния център на НОИ показва, че от 2012 г. общо около 900 000 запитвания на граждани и бизнес са намерили отговор след разговор с експерт от екипа. Само през 2016 г. са били обслужени 225 000 клиенти, като средната продължителност на един разговор е около три минути. Броят на пропуснатите обаждания пък е под 3%.

На базата на добрите резултати до момента и ясната представа на предстоящите предизвикателства въдеще, развитието на Контактния център на НОИ преминава през усилията за непрекъснато самоусъвършенстване и повишаване на качеството на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса. Цели, с които всички в екипа сме лично ангажирани.

Международно сътрудничество

БЪЛГАРО-ГЕРМАНСКИ КОНСУЛТАЦИОННИ ДНИ ЗА ПЕНСИИТЕ В БЕРЛИН

Съвместните българо-германски консултационни дни са насочени към подобряване на обслужването на клиентите след присъединяването на България към Европейския съюз. Това са дни на срещи по предварително планиран график между експерти в областта на пенсионното осигуряване от институциите на двете държави от една страна и заинтересованите граждани, ползващи социалноосигурителни права от двете държави, от друга. Целева група на консултациите са пенсионери и осигурени лица с осигурителен стаж, придобит по законодателствата на двете държави. По време на тези срещи те имат възможност да получат индивидуална консултация по отношение на опциите за реализация на вече придобити осигурителни права или да се информират за необходимите действия за получаване на достъп до тях в бъдеще. За да ги информират за датите и местата на провеждане на консултациите, организаторите на всеки кръг от консултационни дни предприемат различни действия. Те извършват необходимата подготовка, относно информирането на гражданите, пенсионери и други заинтересовани лица за възможността да се консултират по въпросите, свързани с отпускане, преизчисляване и изплащане на пенсии съгласно правилата за координация на схемите за социална сигурност, съдържащи се в Регламент (ЕО) № 883/2009 на Европейския парламент и на Съвета за координация на системите за социална сигурност, както и по въпросите по изплащане на пенсии съгласно Спогодбата между Република България и Федерална Република Германия за социална сигурност от 17.12.1997 г. (в сила от 01.02.1999 г.). Това включва изпращане на информационни писма, публикуване обяви, разлепяне на плакати, публикуване на съобщения в интернет и др. Съвместни българо-германски консултационни дни се провеждат ежегодно в двете страни от 2008 г.

От 27 до 29 юни 2017 г. в Берлин (Германия) се проведе поредният кръг от Международните българско-германски консултационни дни. Домакин на превърналата се в традиционна среща между специалисти по осигурително законодателство от двете държави и притежателите на осигурителни периоди в тях беше Службата за консултации и информация на Германското пенсионно осигуряване. В българската група, ръководена от главния секретар на НОИ Георги Юруков, бяха включени експерти от Централно управление на института, а от страна на домакините присъстваха служители на Федерацията на Германското пенсионно осигуряване и представители на Германското пенсионно осигуряване Средна Германия.

Консултационните дни бяха предвидени за три пълни работни дни. Консултации се предоставяха на български

и на немски език от четири екипа. Всеки екип се състоеше от един представител на Националния осигурителен институт и един представител на Германското пенсионно осигуряване. По време на тридневната проява консултирането на клиентите беше извършвано на база на предварително изготвени от домакините графици, с данни за лицата, желаещи да получат информация. Чрез програмата за предварително записване на приемни часове на Службата за консултации и информация на Германското пенсионно осигуряване те си бяха записали предварително приемни часове чрез електронни писма или по телефона. Тази програма предоставя възможност на лицата, живеещи в едно населено място, да си запишат час за консултация във всяко едно от поделенията на Германското пенсионно осигуряване.

Списъците с желаещите да получат консултация бяха запълнени много преди началото на Международните консултация дни и бяха предварително предоставени от германската страна на Националния осигурителен институт. Предвид големия интерес от страна на лицата с български и германски осигурителни периоди, които поради запълване на графика не попадаха в него, беше планирана и предоставена възможност посетителите, които нямат предварителна уговорка за приеман час, също да получат консултация. Лицата, които нямаха записан предварителен приеман час, получаваха номер от регистрационната зала в службата и изчакваха освобождаването на консултант, който да ги приеме.

По време на консултация дни бяха дадени общо 364 консултации, свързани с българското и германското пенсионно законодателство, на лица, работещи и/или живеещи в Германия. Основните въпроси, задавани от гражданите по време на консултация дни, касаеха набавяне на документи за български осигурителен стаж и доход; най-ранната възможна дата за подаване на заявления за отпускане на български пенсия и реда за изплащане на българска пенсия в чужбина. Служителите от Германското пенсионно осигуряване предоставяха и информация за предварителен размер на германска пенсия.

След проведените консултации беше извършено обобщение и анализ на резултатите. Домакините констатираха, че консултация дни са преминали изключително успешно.

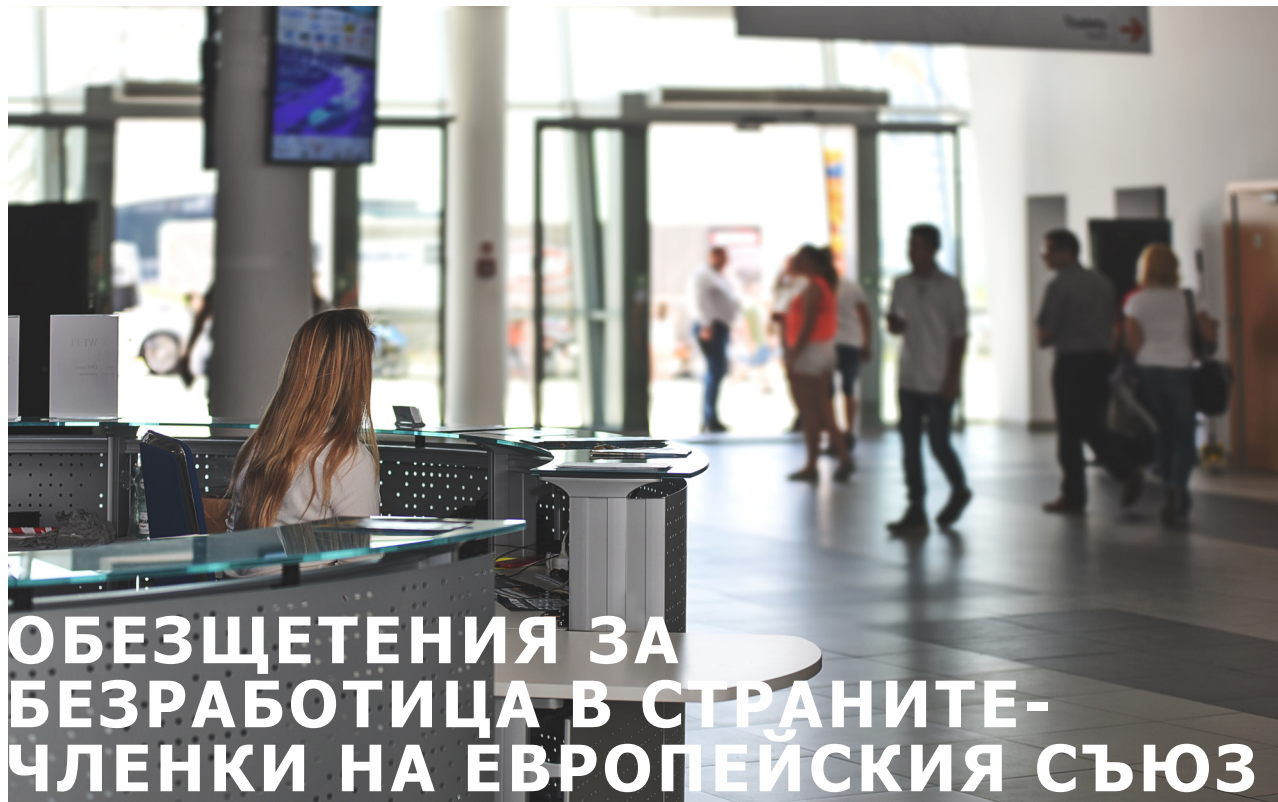
По отношение на българското участие, събраната информация показва, че всички консултирани лица са изразили задоволство от предоставената им възможност да се запознаят с процедурата по отпускане на пенсия за българския трудов стаж, от улеснението предварително да получат информация за всички необходими документи за отпускане на пенсия, като по този начин съкратят самата процедура по отпускане на пенсия.

Предварителното консултиране с експерти и подготовка на всички необходими документи е улеснило значително разглеждането на личните казуси на съответните лица. В тези случаи не е било необходимо изискване на допълнителни документи и прибягването към последваща кореспонденция относно уточняването им, отстраняване на нередности по тях или забавено отпускане на пенсия.

Чужд опит

ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА БЕЗРАБОТИЦА В СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Националните схеми за социална сигурност в държавите-членки се различават значително, но в разпоредбите на ЕС относно координацията на социалната сигурност, въпреки че те постоянно се развиват, не се предвижда тяхното хармонизиране. Вместо да хармонизират националните системи за социална сигурност разпоредбите на ЕС по-скоро предвиждат тяхното координиране. Разпоредбите на ЕС относно координацията на социалната сигурност не заместват националните системи за социална сигурност, а всяка държава-членка е свободна да решава кой подлежи на осигуряване съгласно нейното законодателство, какви обезщетения се отпускат и при какви условия, как се изчисляват тези обезщетения и какви вноски трябва да се плащат.

АВСТРИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата с минимален осигурителен стаж от 52 седмици за периода от последните 24 месеца преди края на заетостта, като за лицата под 25-годишна възраст изискването е за 26 седмици минимален осигурителен стаж от последните 12 месеца. След изтичане на периода на обезщетението, лицето може да кандидатства за парична помощ за безработица, ако все още е безработно и отговаря на условията.

Размер на обезщетението

Дневното обезщетение за безработица е в размер на 55% от среднодневния нетен доход на лицето. При определяне на средния дневен доход се взимат предвид възнагражденията за последната календарна година, включително (ако има) 13-та, 14-та и т.н. заплата. Минималният дневен размер на обезщетението е € 8,00 или € 10,67, а максималният размер – € 53,36.

Продължителност на изплащане

Минималната продължителност на изплащане на

обезщетението за безработица е 20 седмици (за лица с осигурителен стаж от 52 седмици за последните 2 години), а максималната – 52 седмици (за лица, навършили 50 години и с осигурителен стаж от 468 седмици за последните 15 години), като продължителността на получаване може да бъде удължена, ако безработният участва в определени програми за квалификация и преквалификация.

БЕЛГИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

В зависимост от възрастта право на обезщетение имат лицата с осигурителен стаж между 312 работни дни през последните 21 месеца и 624 работни дни през последните 42 месеца преди прекратяване на заетостта.

Размер на обезщетението и продължителност на изплащане

През първите три месеца от периода на безработица безработното лице получава по 65% от последната си заплата, а през следващите девет месеца - по 60% от нея. Този първи едногодишен период е последван от втори,

който може да продължи до 36 месеца и е разделен на пет фази. През първата фаза, която е с продължителност от максимум 12 месеца, лицето получава обезщетение, определено в процент от последната му заплата, като ставката е в зависимост от семейното му положение. През следващите четири фази от общо максимум 24 месеца обезщетението постепенно намалява. Ако лицето е без работа и след тези два периода, то получава обезщетение във фиксиран размер в зависимост от семейното му положение за неограничен период от време до намирането на работа.

БЪЛГАРИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на парично обезщетение за безработица имат лицата, за които са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд „Безработица“ най-малко 9 месеца през последните 15 месеца преди прекратяване на осигуряването.

Размер на обезщетението

Дневното парично обезщетение за безработица е в размер 60% от среднодневното възнаграждение или среднодневния осигурителен доход, върху който са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд „Безработица“ за последните 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването, и не може да бъде по-малко от минималния дневен размер на обезщетението за безработица. Минималният дневен размер на обезщетението се определя ежегодно със Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Месечният му размер се определя, като полученият дневен размер се умножи по броя на работните дни в месеца, за който се отнася.

Продължителност на изплащане

Обезщетенията за безработица се изплащат в зависимост от продължителността на осигурителния стаж, по времето на който лицата са били осигурени за безработица, за времето след 31 декември 2001 г. Минималният срок на получаване на обезщетението е 4 месеца, а максималният – 12 месеца.

ГЕРМАНИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата с осигурителен стаж от 12 месеца за периода от последните 24 месеца преди прекратяване на заетостта.

Размер на обезщетението

Дневното обезщетение за безработица се определя в процент от среднодневния нетен доход на лицето през последната година преди прекратяване на заетостта. Ако безработното лице е с деца, ставката за определяне на размера е 67%, а ако е без деца – 60%.

Продължителност на изплащане

Обезщетенията за безработица се изплащат за период, съобразен с продължителността на осигурителния стаж и навършената възраст на лицето. Минималният период на

получаване е 6 месеца за лица с 12 месеца осигурителен стаж, като не е налице изискване за навършена възраст. Максималният период на получаване на обезщетението е 24 месеца и се полага на лица, навършили 58 години с 48 месеца осигурителен стаж. За лица, чието трудово правоотношение е прекратено по тяхна вина или по тяхна инициатива, е възможно определянето на изчаквателен период на отпускане на обезщетението до 12 седмици.

ГЪРЦИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Изискването е за наличие на минимален осигурителен стаж от 125 работни дни през последните 14 месеца, предхождащи двумесечния период преди прекратяването на заетостта. За лица, кандидатстващи за първи път то е 200 работни дни през последните 2 години, предхождащи двумесечния период преди прекратяването на заетостта. За тях е налице и допълнително изискване за натрупан осигурителен стаж по 80 дни за всяка от двете предходни години. Лице, което е получавало обезщетение за безработица през предходните 4 календарни години преди прекратяването на заетостта му и е надхвърлило общо 400 дни, няма право на обезщетение. Ако общият брой на дните е по-малък, обезщетението се отпуска за период с продължителност остатъка до 400 дни.

Размер на обезщетението

Базовият месечен размер на обезщетението е € 360 (€ 314,17 * 55% * 25 работни дни / 12 месеца). Той се отпуска на лица, които са получавали месечна работна заплата над € 314,17, което представлява дванадесеткратният размер на дневната работна заплата на работниците (€ 26,18). За лица с месечна заплата между € 157,09 и € 314,17: размер на месечното обезщетение = дневно базисно обезщетение (€ 360 / 25 работни дни) * 75% * 25 работни дни. За лица с месечна заплата до € 157,09 : размер на месечното обезщетение = дневно базисно обезщетение * 55% * 25 работни дни. Размерът на обезщетението нараства с по 10% за всеки зависим член на семейството на безработното лице.

Продължителност на изплащане

Обезщетенията за безработица се изплащат в зависимост от осигурителния стаж на лицето. Минималният период на изплащане е 5 месеца за лица със 125 работни дни осигурителен стаж или за новодошлите на пазара на труда (лица на възраст между 25 и 29 г.). Максималният период е 12 месеца и се полага на лица с 250 работни дни осигурителен стаж или на лица с 210 работни дни осигурителен стаж и навършили 49 години. Изчаквателният период на отпускане на обезщетението е 6 дни.

ДАНИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата с осигурителен стаж от 1 924 работни часа (една година осигурителен стаж) за периода от последните три години

преди прекратяване на заетостта.

Размер на обезщетението и продължителност на изплащане

Дневното обезщетение за безработица е в размер на 90% от среднодневния доход за последните 3 месеца (за служители) или за последната година (за самоосигуряващи се лица) преди прекратяване на заетостта. Дневният максимален размер на обезщетението е € 112. Месечният размер на паричното обезщетение за безработица се определя, като полученият дневен размер се умножи по броя на работните дни в месеца. Изплаща се в продължение на 2 години в рамките на 3-годишен период. След изтичането на периода на безработица, на лицето се изплащат допълнителни обезщетения за участие на пазара на труда. За лица, чието трудово правоотношение е прекратено по тяхна вина или по тяхна инициатива и за самоосигуряващи се лица е налице изчаквателен период от 3 седмици.

ЕСТОНИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Обезщетение за безработица се отпуска на лица с 12 месеца минимален осигурителен стаж за периода от последните 36 месеца, предшестващи датата на регистрацията в службата по заетостта.

Размер на обезщетението

За първите 100 календарни дни от периода на безработицата дневният размер на обезщетението е 50% от среднодневното възнаграждение (за първите 9 месеца от 12-те месеца, предхождащи датата на регистрация в службата по заетостта) на лицето. След 101-вия ден ставката за определяне на дневния размер е 40%.

Продължителност на изплащане

Обезщетенията за безработица се изплащат според продължителността на осигурителния стаж на лицето. За лица с осигурителен стаж до 5 години периодът е 180 календарни дни. За лица с осигурителен стаж от 5 до 10 години периодът е 270 календарни дни. Лицата с осигурителен стаж над 10 години получават обезщетението за максималния срок от 360 календарни дни. Изчаквателният период е 7 календарни дни.

ИРЛАНДИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата с минимален осигурителен стаж от 104 седмици, от които е необходимо да са налице 39 седмици, върху които са платени или кредитирани осигурителни вноски, и които трябва да са положени през годината, предшестваща годината на отпускане на обезщетението, като за минимум 13 от тези 39 седмици трябва да са платени осигурителни вноски. Право на обезщетение имат и лицата с осигурителен стаж от 104 седмици, като за всяка от двете релевантни данъчни години, предшестващи годината на отпускане на обезщетението, е необходимо да са налице по 26 седмици осигурителен стаж, върху

които са платени осигурителни вноски.

Размер на обезщетението

Седмичният размер на обезщетението за безработица е фиксиран и е € 188.

Продължителност на изплащане

За лица с осигурителен стаж над 260 седмици, върху които са платени осигурителни вноски, периодът на изплащане на обезщетението е 234 дни. За лица с осигурителен стаж под 260 седмици, върху които са платени осигурителни вноски, периодът на изплащане на обезщетението е 156 дни. Лица навършили 65 години и притежаващи 156 седмици осигурителен стаж, върху които са платени осигурителни вноски, получават обезщетението до навършване на 66-годишна възраст (пензионна възраст). Изчаквателният период на отпускане на обезщетението е 3 дни.

ИСПАНИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Обезщетение се отпуска на лица с осигурителен стаж от 360 дни през последните 6 години преди датата на прекратяване на заетостта.

Размер на обезщетението

За първите 180 дни от периода на безработицата месечният размер на обезщетението е 70% от средномесечното възнаграждение (за периода от 180 дни предхождащи датата на прекратяване на заетостта) на лицето. След 181-вия ден ставката за определяне на размера е 50%. Прагът и таванът на обезщетението се определят в зависимост от броя на зависимите деца на безработното лице.

Продължителност на изплащане

Паричните обезщетения за безработица се изплащат за период според продължителността на осигурителния стаж на лицето през последните 6 години. Минималният период на изплащане е 4 месеца, а максималният – 2 години. След изтичане на периода на получаване на обезщетението, на лицето, ако е все още безработно и отговаря на определени условия, се отпуска парична помощ за безработица.

ИТАЛИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата с минимален осигурителен стаж от 13 седмици за периода от последните 4 години преди прекратяване на заетостта и 30 работни дни за периода от последните 12 месеца. След изтичането на срока на обезщетението, на лица, които продължават да са безработни, навършили са 55 години, имат зависими деца под 18-годишна възраст и са с доход под определен размер, се продължава изплащането на обезщетението за безработица за срок от 6 месеца.

Размер на обезщетението

Месечният размер на обезщетението е 75% от средномесечният брутен доход (определен от периода

за последните 4 години преди прекратяване на заетостта) на лицето, ако този среден доход е в размер до € 1 195. За доходи, надвишаващи посочената сума, размерът на обезщетението е 75% от € 1 195 плюс 25% от частта, надвишаваща този таван. Максималният месечен размер на обезщетението за безработица е € 1 300. От 91-вия ден на получаването обезщетението се намалява с по 3% за всеки следващ календарен месец.

Продължителност на изплащане

Периодът на получаване на обезщетението е равен на половината от продължителността на осигурителния стаж на лицето за периода от последните 4 години преди прекратяване на заетостта, като е налице изчаквателен период на отпускане от 8 дни.

КИПЪР

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата, отговарящи едновременно на следните три условия:

- да са осигурени за периода от последните 26 последователни седмици преди датата на прекратяване на заетостта;
- да са внесени до датата на прекратяване на заетостта осигурителни вноски върху 26-кратния размер на седмичния основен осигурителен доход, установен за страната ($€ 4\,534 = € 174,38 \text{ (СООД)} * 26$ седмици). Изпълнението на това условие носи на лицето 0,50 осигурителни точки;
- да са внесени и/или признати през предходната календарна година осигурителни вноски върху 20-кратния размер на седмичния основен осигурителен доход ($€ 3\,487 = € 174,38 * 20$ седмици). Изпълнението на това условие носи на лицето 0,39 осигурителни точки.

След изтичане на периода на изплащане на обезщетението право на ново обезщетение за безработица се придобива след 26-седмична заетост от деня на изтичането и при условие, че за този период са внесени осигурителни вноски върху 26-кратния размер на седмичния основен осигурителен доход.

Размер на обезщетението и продължителност на изплащане

В зависимост от осигурителния доход на лицето за предходната календарна година се начисляват осигурителни точки. Осигуряването върху седмичния основен осигурителен доход за страната за период от 52 седмици носи на лицето една пълна осигурителна точка. Една пълна осигурителна точка е равна на 52-кратния размер на основния осигурителен доход. Основното осигуряване (в случаите, в които лицето се е осигурявало върху доход по-малък или равен на основния осигурителен доход, установен за страната) носи на лицето до една осигурителна точка. Допълнителното осигуряване (в случаите, в които лицето се е осигурявало върху доход по-голям от основния осигурителен доход) носи на лицето повече от една осигурителна точка.

Обезщетението за безработица се състои от основна и допълнителна част, като се определя седмичен размер. Основната част е в размер на 60% от паричната стойност на осигурителната точка (или частта от нея) в основното осигуряване, като ставката се увеличава с 20% за един зависим член на семейството и с по още 10% за всеки следващ. Максималният брой на зависимите членове на семейството е три. Когато партньорът не е зависим член на семейството, увеличението на ставката, която се полага за всяко дете (до две зависими деца), е с по 10 процентни пункта. Допълнителната част на обезщетението е в размер на 50% от паричната стойност на осигурителните точки в допълнителното осигуряване. Допълнителната част не може да надвишава основния осигурителен доход, установен за страната. Обезщетението за безработица се отпуска за период от 156 дни, като е налице изчаквателен период на отпускане от 3 дни.

ЛАТВИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата с минимален осигурителен стаж от една година, като е необходимо 9 месеца да са изслужени през годината, предшестваща регистрацията в службата по заетостта.

Размер на обезщетението и продължителност на изплащане

Обезщетението се определя в процент от средния осигурителен доход на лицето за периода от 12 месеца, предхождащи двумесечния период преди определянето му като безработно. Ставката за определяне на размера е различна в зависимост от продължителността на осигурителния стаж. За лица със стаж от 1 до 9 години, ставката е 50%; от 10 до 19 години – 55%; от 20 до 29 години – 60%, а за лица с повече от 30 години осигурителен стаж – 65%. Обезщетението се отпуска за срок от 9 месеца, като от 1-вия до 3-тия месец лицето получава по 100% от размера на обезщетението, от 4-ия до 6-ия месец – по 75%, а от 7-ия до 9-ия месец – по 50% от първоначално определения размер на обезщетението. Налице е изчаквателен период от два месеца за лица, чието трудово правоотношение е прекратено по тяхна инициатива или по тяхна вина.

ЛИТВА

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица се придобива при минимален осигурителен стаж от 18 месеца за периода от последните 3 години, предшестващи датата на регистрацията в службата по заетостта. За определени случаи, в които, поради независещи от тях причини, лица не са придобили право на обезщетение при горепосочените условия, се допускат изключения – обезщетението се отпуска при наличие на 12 месеца осигурителен стаж за периода от последните 24 месеца.

Размер на обезщетението

Обезщетението е от две части – фиксирана част, която е равна на гарантирания държавен доход (€ 102) и променлива част, която е равна на 40% от средномесечния осигурителен доход на лицето, определен от последните 36 месеца предшестващи регистрацията в службата по заетостта. Минималният размер на обезщетението е € 102, а максималният – € 333,2. През първите три месеца от периода на получаване на обезщетението, лицето получава месечно по 100% от неговия размер, а от 4-ия месец – по 50%.

Продължителност на изплащане

Периодът за получаване на обезщетенията за безработица се определя според продължителността на осигурителния стаж на лицето. За лица със стаж до 25 години той е 6 месеца, със стаж от 25 до 30 години – 7 месеца, със стаж от 30 до 35 години – 8 месеца, а лицата със стаж над 30 години получават обезщетението за максималния срок от 9 месеца. Горепосочените периоди могат да бъдат удължени с до 2 месеца в някои нормативно определени случаи. Ако трудовото правоотношение е прекратено без вина на служителя, изчаквателният период на отпускане на обезщетението е с продължителност от 8 дни или е в размера на периода през който лицето получава от своя работодател парична компенсация в размер над една минимална работна заплата. Ако трудовото правоотношение е прекратено по вина на служителя, изчаквателният период е 3 месеца.

ЛЮКСЕМБУРГ**Осигурителен стаж за достъп до обезщетението**

Право на обезщетение за безработица имат лицата с минимален осигурителен стаж от 26 седмици за периода от една година, предшестваща регистрацията на лицето в службата по заетостта.

Размер на обезщетението

Обезщетението е в размер на 80% от brutния доход на лицето за трите месеца, предшестващи прекратяването на заетостта, като не може да надхвърля определен таван. Ако безработното лице е със зависими деца, ставката за определяне размера на обезщетението е 85%.

Продължителност на изплащане

Периодът на получаване на обезщетението е 365 дни в рамките на 24 месеца, като в определени случаи е допустимо удължаването му.

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ**Осигурителен стаж за достъп до обезщетението**

За да имат право на обезщетение, безработните лица трябва да са платили осигурителни вноски за поне 26 седмици в една от двете предходни данъчни години и те трябва да са минимум върху минималната седмична вноска за текущата година. Допълнително условие е вноските, платени или кредитирани през двете предходни данъчни години, да са в общ размер от най-

малко 50-кратния размер на минимална седмична вноска за годината.

Размер на обезщетението

Обезщетението за безработица въз основа на осигурителни вноски се изплаща в следния размер: на лицата на възраст 25 години или повече - € 89 на седмица, а на лицата на възраст от 18 до 24 години - € 70 на седмица.

Продължителност на изплащане

Обезщетението за безработица се изплаща до 182 дни през всеки период на оставане без работа. Има изчаквателен период от 7 дни.

МАЛТА**Осигурителен стаж за достъп до обезщетението**

Право на парично обезщетение за безработица имат лицата, които имат 50 седмици осигурителни вноски, от които най-малко 20 седмици да са платени или кредитирани през последните две години.

Размер на обезщетението

Дневното парично обезщетение за безработица е в размер на € 12,31 за лицата, които за женени/омъжени, като съпругът/та не трябва да бъде зает/а на пълно работно време, и € 8,05 на ден за самостоятелно живеещите. Обезщетението се изплаща ежеседмично и се плаща за 6 дни в седмицата.

Продължителност на изплащане

Обезщетението се изплаща максимум 156 дни, като броят на изплатените дни не може да превишава броя на дните с внесени осигурителни вноски за безработица.

Ако лицето напусне доброволно работа или е уволнено поради неправомерно поведение, не се изплаща обезщетение за период от 6 месеца.

ПОЛША**Осигурителен стаж за достъп до обезщетението**

Лицата имат право на обезщетение, ако са имали платена заетост (месечните им доходи трябва да са били равни или по-високи от минималната заплата за страната) най-малко 365 календарни дни през 18-те месеца, предхождащи датата на регистрацията като безработни.

Размер на обезщетението

Обезщетението се изплаща месечно като процент от „основното обезщетение за безработица“ за страната, в зависимост от продължителността на трудовия стаж: от 1 до 5 години трудов стаж - 80%; от 5 до 20 години - 100%, над 20 години - 120%. „Основното обезщетение за безработица“ е в размер на € 188 месечно през първите три месеца, а размерът му след третия месец е € 147 евро.

Продължителност на изплащане

В районите на страната с ниво на безработица, по-малко от 150% от средното за страната обезщетението се изплаща 6 месеца, а в районите с коефициент на безработица най-малко 150% или повече от средния за страната, или ако безработното лице има 20 години трудов

стаж и е на възраст над 50 години, или ако съпруга/та на безработния е безработна и издържат най-малко едно дете на възраст 15 години – 12 месеца. Изчаквателният период е 7 календарни дни.

ПОРТУГАЛИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата, които имат най-малко 360 дни трудова заетост и платени или признати вноски през последните 24 месеца преди началото на безработицата. Изплаща се от задължителна схема за социално осигуряване на заетите лица (и някои групи самостоятелно заети лица), финансирана с вноски.

Помощ при безработица се отпуска, ако лицата нямат право на обезщетение за безработица, отговарят на определени условия за доход и имат най-малко 180 дни на заетост през 12-те месеца преди началото на безработицата. Това е смесена схема за подпомагане, която се основава както на данъци, така и на осигуровки.

Размер на обезщетението

Доходът, от който се изчислява обезщетението за безработица (референтна заплата) е средната дневна брутна работна заплата за 12-те месеца, предхождащи 2-месечния период преди началото на безработицата. Няма ограничение за максималния размер на заплатата.

Обезщетението за безработица е в размер на 65% от референтната заплата, която се намалява с 10 процентни пункта след първите 180 дни. Сумата се увеличава с 10 процентни пункта в случаите, когато и двамата съпрузи или съвместно живеещите лица, имат право на обезщетения за безработица и издържат деца, или когато получателят на обезщетение за безработица е глава на домакинство с един родител и не получава издръжка. Максималният размер е 75% от нетната стойност на референтната заплата или равностойността на 2,5 пъти „референтния индекс за социално подпомагане“ (IAS), който е € 421,32. Минималният размер е равен на IAS, освен ако нетната стойност на референтната заплата е под това ниво. Тогава размерът на обезщетението съответства на референтната заплата.

Помощ за безработица: 100% от IAS за безработни, които издържат други членове на семейството, и 80% за самостоятелно живеещите.

Продължителност на изплащане

Периодът на изплащане на паричните обезщетения за безработица зависи от продължителността на осигурителния стаж и навършената възраст на лицето. Минималният период на плащане е 150 дни за лица с по-малко от 15 месеца осигурителен стаж и възраст под 30 години. Максималният период на получаване на обезщетението е за лица на възраст над 45 години и стаж над 72 месеца. Те получават обезщетение 900 дни, като имат право на 60 дни допълнително на всеки

5 години осигурителен стаж през последните 20 години, предхождащи безработицата.

Продължителността на изплащане на помощта при безработица е според възрастта и осигурителния стаж със същите периоди като за осигуровки за безработица. Ако помощта за безработица се отпуска след изчерпване на обезщетението за безработица, продължителността на плащането се намалява наполовина за безработните на възраст под 40 години. За останалите периодът е същия като за обезщетение за безработица.

РУМЪНИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата, които имат осигурителни вноски за безработица за период от 12 месеца през последните 24 месеца, предхождащи датата на подаване на заявлението. Няма изискване за стаж за завършилите училище непосредствено преди искането за обезщетение.

Размер на обезщетението

Обезщетението за безработица се определя от референтния социален показател, нивото на доходите и продължителността на осигурителния стаж. То се изчислява и изплаща месечно като процент от референтния социален показател, който е € 110, както следва:

- 75% за осигурителен стаж над една година;
- 50% за завършилите училище лица.

При осигурителен период от три и повече години към горния размер се добавя процент от средния брутен доход на лицето през последните 12 месеца. Процентите са следните: 3% за осигурителен период от 3 до 5 години; 5% за период от 5 до 10 години; 7% за период от 10 до 20 години и 10% за период над 20 години.

Продължителност на изплащане

Продължителността на изплащане на обезщетението за безработица е в зависимост от периода, през който лицата са осигурявани за този риск. Минималният период на изплащане е 6 месеца за лица с осигурителен стаж от 1 до 5 години и за току-що завършилите училище. Максималният период на получаване на обезщетението (12 месеца) е за лица с осигурителен стаж над 10 години.

СЛОВАКИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Изискват се най-малко 2 години осигурителни вноски за безработица през последните 3 години (през последните 4 години при временна заетост).

Размер на обезщетението

Обезщетението за безработица е в размер на 50% от средните брутни трудови доходи през последните 3 години, но не повече от двукратния размер на средната месечна заплата за страната.

Продължителност на изплащане

Обезщетение за безработица се получава 6 месеца, а за работници на срочни трудови договори - 4 месеца. След първите 3 месеца безработното лице има право да продължи да получава обезщетение още 3 месеца или да отмени регистрацията си като търсещо работа и да получи бонус.

СЛОВЕНИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Изискват се най-малко 9 месеца осигурителни вноски за безработица през последните 24 месеца, а за лицата на възраст под 30 години – минимум 6 месеца.

Размер на обезщетението

Размерът на обезщетението за безработица за първите три месеца е 80% от средните месечни доходи (без ограничение), получени по време на 8 месеца преди прекратяването на трудовото правоотношение, включително различни социални компенсации към заплатата, от 4 до 12 месец е 60% от тях, а след 12 месец - 50%. Минималният размер на обезщетението е € 350, а максималният – € 892,50.

Продължителност на изплащане

Минималният период на изплащане на обезщетение за безработица е 3 месеца и се получава от лицата с осигурителен стаж между 9 месеца и 5 години. Максималният период на получаване на обезщетението е 12 месеца. Него го получават лицата с осигурителен стаж над 25 години (19 месеца обезщетение, ако лицата са над 50-годишна възраст и 25 месеца, ако са над 55-годишна възраст). Безработните лица под 30-годишна възраст получават обезщетение за период от 2 месеца, ако имат осигурителен стаж от най-малко 6 месеца.

УНГАРИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение имат лицата, които са осигурявани най-малко 360 дни през предходните 3 години.

Размер на обезщетението

Обезщетението за безработица е в размер на 60% от средната работна заплата през предходните 4 календарни тримесечия. Максималният размер на обезщетението е 100% от минималната работна заплата т.е. € 411.

Продължителност на изплащане

На всеки 10 дни осигуряване се изплаща 1 ден обезщетение за безработица, но не повече от 90 дни.

ФИНЛАНДИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Осигурените лица имат право на обезщетение, ако са били в заетост поне 26 седмици през последните 28 месеца, като през всяка седмица трябва да са работили най-малко 18 часа. Самостоятелно заетите лица трябва да са осъществявали дейност най-малко 15 месеца през последните 48 месеца.

Размер на обезщетението

Размерът на обезщетението за безработица е фиксиран - € 32,40 на ден. Лицата, които извършват услуги, насърчаващи заетостта, получават € 37,46 на ден за максимум 200 дни.

Продължителност на изплащане

Обезщетението за безработица се изплаща за максимум 400 дни (или 300 дни, ако осигуряването е за по-малко от три години). В определени условия, в зависимост от възрастта и пола на лицата, обезщетенията за безработица могат да се изплащат за максимум 500 дни, ако са изпълнили изискването за работа след навършване на 58-годишна възраст. Периодът на изчакване е 5 работни дни в продължение на 8 последователни седмици.

Във Финландия има и допълнително доброволно осигуряване за безработица в частни фондове, от които на осигурените лица се дава допълнително обезщетение, към основното. То е широко застъпено и обхваща около 80% от заетите.

ФРАНЦИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение за безработица имат лицата, които са осигурявани най-малко 4 месеца (122 дни) през последните 28 месеца (36 месеца за тези над 50-годишна възраст), предхождащи датата на оставането без работа.

Размер на обезщетението

Обезщетението за безработица е в размер 40,4% от доходите от последните 12 месеца (не повече от € 13 076 на месец) + € 11,76 на ден или 57% от доходите от последните 12 месеца (не повече от € 13 076 на месец) и не повече от 75%. Лицата получават размера, който е най-благоприятен за тях. Минималният размер на обезщетението е € 28,67 на ден.

Продължителност на изплащане

Продължителността на изплащането на обезщетението зависи от осигурителния стаж и от възрастта на лицето, търсещо работа, и е между 4 месеца и 2 години (между 4 месеца и 3 години, ако безработният е навършил 50 години). При определени условия лицата, които нямат право на обезщетение и са навършили 62-годишна възраст и нямат необходимия стаж за придобиване право на пълна пенсия, могат да продължат да получават обезщетение. Има и период на изчакване, който зависи от платен отпуск, към който се добавят още 7 дни, като се добавя и време за изчакване, равно на размера на обезщетенията за прекратяване на трудовия договор, разделен на 90 в рамките на 180 дни (75 дни в случай на икономическо съкращение).

ХОЛАНДИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението и продължителност на изплащане

Право на обезщетение имат лицата, които са получавали заплата най-малко 26 седмици от 36-

те седмици преди първия ден на настъпването на безработицата. Те имат право на три месеца обезщетение.

Лицата, които са получавали заплата в продължение на най-малко 208 часа през четири от петте календарни години, предшестващи годината, в която е настъпила безработицата – имат право на обезщетение за толкова месеца, колкото месеци имат осигуряване за безработица, но максимум 24 месеца.

Размер на обезщетението

През първите два месеца обезщетението се изплаща в размер 75%, а след това 70% до края на периода от последната дневна заплата, която не може да надвишава € 205,77. Обезщетението се изплаща за цял месец и няма минимален размер.

ХЪРВАТИЯ

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение имат лицата, които са осигурявани най-малко 9 месеца през последните 24 месеца.

Размер на обезщетението

През първите 90 дни от получаването на обезщетенията за безработица, те се изчисляват като 60%, а за остатъка от периода на плащане – като 30%, от средната месечна брутна заплата за предходните три месеца.

Максималният размер на обезщетението за първите 90 дни не може да надвишава € 526 (70% от средната нетна заплата за страната през предходната година), а за остатъка от срока на плащане не може да надвишава € 263 (35% от средната нетна заплата за страната през предходната година). Минималният размер на обезщетението не може да бъде по-малък от € 173, т.е. 50% от размера на минималната работна заплата, намален със задължителните осигурителни вноски.

Продължителност на изплащане

Продължителността на изплащане на обезщетението за безработица (в календарни дни) зависи от продължителността на осигурителния стаж. Минималният период на изплащане е 90 дни за лица с осигурителен стаж между 9 месеца и 2 години. Лицата с осигурителен стаж над 25 години получават обезщетение 450 дни. Безработните, които имат 32 години трудов стаж, и на които не им достигат до 5 години да изпълнят условията за придобиване на право за пенсия за старост, имат право на обезщетение до наемане на нова работа или до придобиването на това право.

Продължителността на изплащане на обезщетението за безработица може да бъде удължена, ако безработното лице е било регистрирано в Хърватската служба по заетостта без прекъсване за период от повече от 12 месеца и е изчерпало правото си на обезщетение за безработица.

ЧЕШКА РЕПУБЛИКА

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Право на обезщетение имат лицата, които са осигурявани най-малко 12 месеца през последните 2 години.

Размер на обезщетението

През първите два месеца размерът е 65% от средната нетна месечна заплата за последното тримесечие. През следващите два месеца е 50%, а през останалата част от периода – 45%.

Ако през периода на получаване на обезщетение за безработица лицето посещава курсове за преквалификация, размерът е 60% от средната нетна месечна заплата за последното тримесечие. Лицата, които са напуснали работа сами или по взаимно съгласие получават 45% за целия период на получаване.

Продължителност на изплащане

Продължителността на изплащане на обезщетението зависи от възрастта на лицето. Ако е на възраст до 50 години, тя 5 месеца, ако е от 50 до 55-годишен - 8 месеца, а тези за възраст над 55 години срокът е 11 месеца. По време на преквалификация – за целия период.

ШВЕЦИЯ

Схемата за осигуряване за безработица се състои от две части:

1. доброволно осигуряване, предоставящо обезщетения, свързани с доходите, финансирани от вноски на работодателя и осигуровки на наетите лица;
2. основно обезщетение за безработица, финансирано от вноските на работодателите, покриващо онези лица, които не са доброволно осигурени и е фиксирано.

Осигурителен стаж за достъп до обезщетението

Необходимото условие за получаване на обезщетение за безработица (и при двете схеми) е лицата да са били наети или самостоятелно заети в продължение на най-малко 6 месеца и при 80 часа работа на месец през последните 12 месеца или да са били наети или самостоятелно заети най-малко 480 часа в продължение на последователен период от 6 месеца с най-малко 50 часа работа всеки месец през последните 12 месеца.

Допълнително условие за обезщетението от доброволното осигуряване е безработното лице да се е осигурявало във фонда най-малко 12 месеца.

Размер на обезщетението

Основното обезщетение за безработица е с фиксиран размер от € 39 на ден и се изплаща на лицата, които не са осигурени в доброволните фондове.

Обезщетенията за безработица от доброволните фондове са в размер на 80% от средните дневни доходи за период от 12 месеца за първите 200 дни, а след това 70% за следващите 100 дни. Максималният размер е € 96 на ден за първите 100 дни и € 81 за оставащите дни.

Продължителност на изплащане

Обезщетението за безработица се получава 300 дни (450 дни за безработни, които имат дете на възраст под 18 години). Периодът на ползване на обезщетение не може да бъде удължаван. Изчаквателният период е 7 дни.

На фокус

Дейността на териториалното поделение на Националния осигурителен институт в гр. Перник (ТП на НОИ – гр. Перник) е насочена към постигане на стратегическите и оперативни цели на НОИ при спазване принципите за законосъобразност; добро финансово управление и прозрачност; спазване на законодателството и вътрешните актове, както и опазване на активите на институцията.

За териториалното поделение

Като част от структурата на Националния осигурителен институт ТП на НОИ – гр. Перник предоставя качествени социалноосигурителни услуги чрез използването на съвременни технологии и мотивирани служители в полза на клиентите. Териториалното поделение следва принципа на законосъобразно и прозрачно управление на публичния ресурс на държавното обществено осигуряване и съобразно териториалния си обхват (Пернишка област, която включва общините Перник, Радомир, Трън, Земен и Ковачевци) осъществява дейностите, възложени на НОИ съгласно Кодекса за социално осигуряване (КСО) по отношение на държавното обществено осигуряване. Това включва дейностите по отпускане и изплащане на пенсиите, отпускане и изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете и паричните обезщетения

за безработица, включително и по Европейските регламенти и международните договори, по които Република България е страна.

Административната дейност на териториалното поделение на НОИ в Перник се осъществява в сграда на ул. „Отец Паисий“ №50 в града, собственост на института. Сградата е четириетажна, като на партера са разположени четири приемни: на отдел „Пенсии“, на сектор „Краткосрочни плащания“, Осигурителния архив и касата.

ТП на НОИ – гр. Перник няма изнесени офиси. В полза на клиентите със заповед на директора на ТП е определена мобилна група, която при необходимост извършва посещения на адрес. Създадена е необходимата организация и е наложена практиката, по инициатива на граждани, осигурители или местната администрация, в по-отдалечените общини на областта да се откриват и временни приемни. В допълнение регулярно се провеждат дни на отворените врати, по време на които експерти по обезщетенията и пенсиите предоставят консултации и отговарят на въпроси на граждани. През 2016 г. в приемните на териториалното поделение са реализирани две такива срещи с потребителите на услуги.

В тази посока е и подетата съвместно с Областната администрация в Перник инициатива за провеждане на „информационни дни“ в услуга на гражданите. На

първата от тези прояви, която се проведе в края на месец юли, присъстваха областният управител на Перник Ирена Соколова с нейния екип от експерти, директорът на териториалното поделение и началниците на отделите „Пенсии“ и „Краткосрочни плащания и контрол“ (КПК). На нея присъстващите бяха запознати с новостите при пенсионното производство и краткосрочните плащания, след което експертите отговаряха на конкретни въпроси на гражданите. Поради проявения интерес от гражданите, двете администрации изразиха мнение и готовност информационните дни да се организират периодично на няколко месеца.

С цел навременното и експертно запознаване на жителите на областта с настъпили промени в осигурителното законодателство или за коментари на актуални теми, свързани с държавното обществено осигуряване, териториалното поделение активно си сътрудничи и с местните представители на средствата за масова информация. Чрез това партньорство се популяризира и предоставяните от НОИ услуги, включително и тези, които са достъпни по електронен път. През първо полугодие на 2017 г. експерти от НОИ са участвали 6 пъти в интервюта за местната телевизия

Организационна структура и постигнати резултати

Териториалното поделение в Перник разполага със сериозен актив от професионалисти, отдадени на работата, работещи в екип и ясен фокус към клиента. По щатно разписание структурата на ТП на НОИ – гр. Перник се състои от 67 служители. Освен директор, то включва: двама служители на пряко подчинение на директора (финансов контролор и лекар, председател на медицинска комисия); 13 (19,4%) заети в общата администрация и 51 (76,1%) в специализираната.

По отношение на квалификацията, най-голям брой от работещите в структурата са с висше образование, степен „магистър“ – 49. Тези със степен „бакалавър“ са девет, а с „професионален бакалавър“ – един. Колегите със средно образование са осем.

Финансовият контролор осъществява предварителен контрол за законосъобразност на документи и процедури, свързани с финансовата дейност на териториалното поделение. Той извършва координацията между ръководителите на всички нива с оглед регулирано протичане на процеса по целеполагане, управление на риска и отчитане изпълнението на целите. За първо полугодие на 2017 г. са издадени общо 382 контролни листове, от които 45 за поемане на задължение и 337 за извършване на разход.

Обща администрация

Обща администрация в ТП на НОИ – гр. Перник се състои от един отдел – „Административен“, който осъществява дейностите по управление на човешките ресурси, правно обслужване, поддръжка на информационната система, административно-стопанска и финансово-счетоводна дейност.

В рамките на отдела през първата половина на 2017 г. са проведени редица обучения на персонала, свързани с финансовата дисциплина, безопасност и здраве и защита при бедствия и аварии. Проведено е и специално обучение по методология и практически казуси на осигурителния архив, като специален фокус е поставен на функционирането на електронния архив. Отговорните служители са посетили обучения, представящи актуалните промени в пенсионното законодателство, а на специално съвещание подробно са представени новостите в ЗОП, ГПК и АПК, касаещи пряко дейността на НОИ.

За първите шест месеца на годината част от служители са преминали и през проведени от ИПА обучения. Те включват: „Административна стилистика“; „Аналитични умения и критическо мислене“; „Прилагане на АПК“ (за неюрести) и „Стратегическо лидерство и управление на промяната“.

Специализирана администрация

Като част от специализираната администрация **отдел „Пенсии“** осъществява дейността, свързана с разкрити административни производства по отпускане и изплащане на пенсии/добавки както по българското законодателство, така и във връзка с прилагане на международните договори и европейските регламенти в областта на социалната сигурност по отношение на дългосрочните обезщетения за лица с настоящ адрес в Република България. Състои се от началник и общо 29 служители, разпределени в три сектора - „Отпускане на пенсии“ (15 служители), „Изплащане на пенсии“ (9 служители) и „Пенсионно обслужване“ (5 служители).

Служителите от сектор „Пенсионно обслужване“ осъществяват и дейностите, свързани с обслужването на гражданите за прием на заявления и документи за отпускане, изменение, спиране, прекратяване, възобновяване и възстановяване на пенсии и добавки. Приемът се извършва в приемната на отдел „Пенсии“ от дежурен по график специалист от сектора на ротационен

принцип. В случаите, в които има повече клиенти за обслужване, се отваря и второ гише. При необходимост се работи с мобилната група.

Наред с приема на заявления и документи служителите от сектор „Пенсионно обслужване“ обработват входящата и изходящата кореспонденция. Отговарят също за съхранението на пенсионните досиета и за поддържането на пенсионния архив. Извършват и редица други допълнителни дейности, свързани с обслужване на процеса по отпускане, изменение и изплащане на пенсиите/добавките.

Служителите от сектор „Изплащане на пенсии“ осъществяват дейностите, свързани с изплащане на пенсии и добавки, обработка на заповни съобщения, и контрол върху дейността на пощенските станции.

С цел балансиране на натовареността между служителите от двата сектора от началото на 2016 г. е въведена нова организация на работа в отдела за по-добро разпределение на функционалните задължения. Тя не само балансира натоварването между двете структури, но дава добри резултати и по отношение спазването на сроковете за произнасяне.

От отдел „Пенсии“ се изготвят мотивирани отговори на запитвания на граждани, а при постъпили жалби срещу разпореждания на длъжностното лице по пенсионно осигуряване се изготвят проекти на решения на директора.

За първото полугодие на 2017 г. през софтуерните продукти са обработени 4 970 заявления за автоматично постановяване на проекторазпореждания свързани с отпускане или изменение на пенсии/добавки. По повод преосвидетелстване на пенсионери от органите на

медицинската експертиза (ТЕЛК/НЕЛК) са обработени 1 064 пенсионни досиета за постановяване на проекторазпореждания.

За същия период по ръчния способ са постановени общо 1 030 разпореждания от длъжностното лице по ПО, свързани с прилагане на българското и международното законодателство. Издадени са 431 формуляри, свързани с прилагане на европейски регламенти и/или международни договори.

Постъпилите за полугодieto на 2017 г. в териториалното поделение заявления само за отпускане и изменение на пенсии/добавки са 4 643, от които 1 608 за нови и 3 035 за изменени пенсии/добавки.

За времето от 1 януари до 30 юни 2017 г. от Медицинската комисия при ТП на НОИ - гр. Перник са разгледани общо 1 704 медицински досиета във връзка с постановени експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК, като по надлежния ред са обжалвани 48 от тях.

Средно месечно броят на пенсионерите на територията на областта през първите шест месеци от годината е 44 460, като средно от поделението са изплащани 71 203 пенсии на месец. Размерът на изплатените пенсии възлиза на 16 933 617 лв. месечно. Данните показват, че общият разход за пенсии към 30.06.2017 г. от фонд „Пенсии“, фонд „Пенсии за лицата по чл.69 КСО“, фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и фонд „Трудова злополука и професионална болест“ е в размер на 37 071 987 лв. Сумата само за фонд „Пенсии“ е 34 457 640 лв., което представлява 92,9% от общите разходи. За пенсионни плащания, несвързани с трудовата дейност,

са отпуснати 1 520 729 лв. или 4,1% от общия разход по това перо.

За цитирания период са установени 9 случая за надвзети пенсии по вина на пенсионер и/или негови наследници за сумата от 10 744,81 лв. Погасени са три от задълженията на стойност 3 428,61 лв.

Най-често срещаните причини за възникване на задълженията са:

- неправилно получена наследствена пенсия от учаш – 3 бр.;
- неправилно получена пенсия въз основа на представени от лицето документи с неистинско съдържание - 2 бр.;
- неправилно получена пенсия във връзка с прилагане на европейски регламент или международен договор в областта на социалната сигурност - 2 бр.;
- неправилно получена пенсия след смъртта на пенсионера - 2 бр.

За първото полугодие на 2017 г. в ТП на НОИ - гр. Перник са постановени 11 решения на директора по обжалвани разпореждания на длъжностното лице по пенсионно осигуряване. Седем от подадените жалби на пенсионерите са отхвърлени като неоснователни.

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ осъществява дейността по отпускане и изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете и паричните обезщетения за безработица, включително и по Европейските регламенти и международните договори, както и дейности на контрола по разходите на държавното обществено осигуряване (ДОО), експертиза на временната неработоспособност, регистрация и разследване на трудови злоупотреки и професионални заболявания и осигурителния архив. Служителите в него са общо 21. Те включват: началник на отдел и 20 експерти, разпределени по равно в секторите „Контрол по разходите на ДОО“ и „Краткосрочни плащания“.

Данните сочат, че за първото полугодие на 2017 г. в сектор „Контрол по разходите на ДОО“ са приети и обработени общо 21 декларации за трудови злоупотреки. Признатите трудови злоупотреки са общо 21, като три от тях са завършили със смърт. По дейността за профилактика и рехабилитация са обслужени 550 лица, на които са издадени удостоверения. Освен това, са издадени общо 28 удостоверения образец УП-16 за зачитане за осигурителен стаж при пенсиониране на времето на обучение на лицата, завършили висше и полувисше образование, за зачитане времето на докторантурата, определено в нормативен акт за лицата, придобили образователна и научна степен „доктор“, както и за

времето, за което лицата са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1 от КСО и са внесени осигурителни вноски по подадени заявления.

В рамките на шестте месеца са издадени 174 осигурителни книжки, а обработените искания за заверка на такава са 170. Приети са 411 заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж/доход, като уведомителните писма за отказ за издаване на такива документи са 12. Също така, са обработени 240 сигнали от отдел „Пенсии“ с искане за удостоверяване на осигурителен/трудова стаж и доход и са изготвени 111 служебни бележки за удостоверяване на стаж и доход на самоосигуряващи се лица.

Служителите от сектора са извършили общо 95 ревизии на физически и юридически лица, като 76 от тях са завършили с ревизионна записка, а 19 с ревизионен акт за начет на обща стойност от 4 947,51 лв. Съставени са и 354 констативни протоколи за извършени проверки по разходите на ДОО. Приета е документация за 18 осигурители с общо 313 дела.

За първата половина на 2017 г. в сектор „Краткосрочни плащания“ заявления за отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица са подали 1541 лица, а общата сума на изплатените обезщетения за безработица за посочения период е 3 374 558,72 лв. За същото време са издадени 3 149 разпореждания за отпускане, изменяне, прекратяване, спиране, възобновяване или отказ за изплащане на парично обезщетение за безработица. От сектора са издадени 31 разпореждания за възстановяване на добросъвестно и недобросъвестно получени под формата на обезщетение за безработица суми в размер на 18 757,47 лв. От тях 18 237,37 лв. или 97% вече са погасени.

За периода в структурата са приети и обработени 24 884 основни документи за изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО. Общата сума на изплатените парични обезщетения и помощи е 6 369 618,05 лв.

Ръководителят по изплащането на обезщетенията и помощите от ДОО е издал 858 разпореждания за отказ за изплащане на парични обезщетения, 777 разпореждания за спиране и възобновяване на производството. Изпратени са 1951 писма за установени несъответствия и/или нередности в представените документи и данни. Издадени са и 105 задължителни предписания за корекция на данните по чл. 5, ал.4 КСО.

За полугодieto са издадени 8 разпореждания за събиране на добросъвестно и недобросъвестно получени парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и майчинство в общ размер на 1186,56 лв. От тях 744,97 лв. (62%) са погасени.